

การเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษายาบาล สู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ. ศ. 2558 Preparing Readiness of Nursing Education Institutions for being ASEAN Community in 2015

อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม ค.ม.* Udomrat Sngounsiritham M.Ed.*

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นผู้ร่วมริเริ่มการจัดตั้งประชาคมอาเซียนตั้งแต่ปี 2510 ซึ่งจะรวมตัวกันอย่างสมบูรณ์ ตามกฎบัตรอาเซียนในปี 2558 มีผลให้เกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มุ่งหมายให้มีฐานการผลิตร่วมในตลาดเดียว ภาษานำเข้าเป็นศูนย์และการเคลื่อนย้ายธุรกิจภาคบริการเป็นไปอย่างเสรี ทุกภาคส่วนในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภาคบริการจึงควรมีการตื่นตัวและปรับตัวเพื่อการเตรียมพร้อมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การบริการสุขภาพเป็นธุรกิจภาคบริการสำคัญที่จะสร้างโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นประเทศไทยในฐานะผู้นำด้านบริการสุขภาพในกลุ่มประเทศอาเซียนจึงมีโอกาสดีที่จะได้รับประโยชน์อย่างมาก วิชาชีพการพยาบาลซึ่งมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในธุรกิจบริการสุขภาพ จึงควรตื่นตัวและเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะสถาบันการศึกษายาบาลซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการผลิตพยาบาลที่มีศักยภาพในการทำงานให้บริการสุขภาพได้ดีในสังคมของอาเซียน ควรรับทราบข้อมูลและความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องเป็นต้นว่า การลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียนเมื่อปี 2549 เพื่อที่จะริเริ่มการเปลี่ยนแปลงสถาบันให้สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในประชาคมอาเซียนและสังคมภายนอก

คำสำคัญ: ประชาคมอาเซียน สถาบันการศึกษายาบาล

* รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงใหม่

* Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Rai College

Abstract

Thailand is one of the south east Asian countries who initiated the development of an ASEAN Community in 1967, the process will be complete in 2015. An ASEAN community comprises the ASEAN Economic Community (AEC) which has a single market and a production base which is stable, prosperous, highly competitive and with a free flow of goods or services and capitals. All services in Thailand must be prepared for the coming changes. As a leader in the provision of health services Thailand will benefit most from joining this community. Nursing is an important profession in providing health care services. Therefore nursing schools, which have a major role in producing professional nurses, must prepare nursing staff to be involved in the ASEAN community. They must be able to know related information, for instance the collaborative memorandum of understanding among the ASEAN nursing profession in 2006 for being the competitively advantaged organization.

Key words: ASEAN community, nursing education institution

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นสิ่งที่ธรรมดาที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างมากในทุกวันนี้ เนื่องจากความก้าวหน้าที่รวดเร็วทั้งด้านความรู้และเทคโนโลยีรวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราด้วย การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่เราชาวไทยจะต้องเตรียมตัวคือ การเข้าสู่สังคมที่มีการรวมตัวของประชากรแต่ละมุมโลกที่มีผลประโยชน์ร่วมกันรวมตัวกันดำเนินชีวิตเพื่อสร้างพลังอำนาจต่อรองและปกป้องกลุ่มของตน เช่นเดียวกันกับการรวมตัวของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Nations) เพื่อเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ที่หวังผลความเจริญและมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งต้องมีผลกระทบต่อสถาบันอุดมศึกษาและการศึกษาพยาบาลอย่างแน่นอน ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรได้ศึกษาหาความรู้ติดตามความก้าวหน้าเตรียมข้อมูลและเตรียมตัว เพื่อให้เกิดความพร้อม

และสามารถขับเคลื่อนกระบวนการทัศน์ของการศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้และพัฒนา

ความเป็นมาของอาเซียน

อาเซียน เป็นการรวมตัวของ 10 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่ปี 2510 โดยมีสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และอินโดนีเซีย ลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ณ กระทรวงการต่างประเทศ วังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร ในเวลา 5 ปีต่อมาเมื่อ 5 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทยอยเข้ามาเป็นสมาชิกตามลำดับคือ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา อาเซียนจึงมีสมาชิกรวม 10 ประเทศในปัจจุบัน (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2554ก) โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงจาร์กาตา ประเทศอินโดนีเซีย และมีสำนักงานสาขาอยู่ในทุกประเทศสมาชิก

การดำเนินงานของอาเซียน

การดำเนินงานในช่วงแรกของอาเซียน เป็นการปรับทัศนคติเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างกัน จึงเน้นเรื่องการเมืองและความมั่นคงเป็นหลักจากนั้นจึงเป็นช่วงของการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียนและมุ่งพัฒนาสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในท้ายที่สุด ดังนั้น ในระยะเริ่มแรกอาเซียนจึงทำงานร่วมกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยท่ามกลางความผันแปรของสถานการณ์การเมืองและเศรษฐกิจโลกงานของอาเซียนจึงดำเนินไปอย่างช้า ๆ โดยมีการประชุมระดับสูงสุดร่วมกันที่เรียกว่า “การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)” เพื่อให้ความเห็นชอบและให้การรับรองแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ของอาเซียน เริ่มแรกการประชุมนี้เกิดขึ้นไม่เป็นการประจำทุกปีและเคยว่างเว้นการประชุมนานถึง 9 ปี แต่เนื่องจากแรงกดดันจากภายนอกภูมิภาค อาทิ บทบาทของจีน อินเดีย รัสเซีย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและการขยายตัวของกลุ่มประเทศในยุโรป จึงทำให้เกิดการประชุมสุดยอดอาเซียนขึ้นใหม่ เป็นประจำทุกปีและเริ่มประชุมปีละ 2 ครั้งตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ที่สำคัญคือมีการประกาศใช้กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เพื่อเป็นกลไกในการปรับปรุงการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการลงนามร่วมกันในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2551 กำหนดให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียนปีละ 2 ครั้ง ดังนั้น ในระยะเวลา 44 ปี ของการก่อตั้งอาเซียนจึงมีการประชุมสุดยอดอาเซียนแล้ว 19 ครั้ง (ครั้งที่ 19 เมื่อวันที่ 17-19 พฤศจิกายน 2554 ณ บาห์ลี อินโดนีเซีย)

เป้าหมายของอาเซียน

เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในภูมิภาคอื่น และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ อาเซียนจึงกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน

ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้อาเซียนเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations) เป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development) เป็นชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies) และเป็นภูมิภาคที่มุ่งปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอก (An Outward-Looking ASEAN) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จึงกำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ให้แล้วเสร็จภายในปี 2558 โดยประกอบด้วยสามเสาหลักคือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC) มุ่งให้บรรลุสันติภาพเสถียรภาพประชาธิปไตย และความมั่นคงในภูมิภาคโดยพัฒนาทางการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เสริมสร้างความเข้าใจ แก้ไขปัญหาภายในโดยสันติและสร้างสันติภาพเพื่อป้องกันข้อพิพาท

2. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) มุ่งให้บรรลุการทํานุบำรุงทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง สร้างสังคมที่เอื้ออาทร จัดการต่อผลกระทบทางสังคม ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน

3. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มุ่งให้บรรลุขีดความสามารถสูงสุดในการแข่งขันเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการรวมตัวของสินค้าและบริการ การเงินและการลงทุน การคมนาคมและการขนส่ง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและพลังงาน รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่เจรจากับอาเซียน

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน เป็นเรื่องเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อชาวไทยและชาวอาเซียนอย่างฉับพลันทันที นับตั้งแต่มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีและปรับลดอัตราภาษีซึ่งกันและกัน (AFTA) เมื่อปี 2533 การพัฒนาไปสู่การแลกเปลี่ยนทางการค้าและ

การเคลื่อนย้ายบริการอย่างเต็มรูปแบบ ในปี 2558 ซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันกันเองและการผนึกกำลังร่วมกันเพื่อแข่งขันกับประเทศในภูมิภาคอื่น

การเปิดเสรีการค้าภาคบริการ (Free Trade in Services)

ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ตั้งแต่นั้นปี 2525 ซึ่งได้มีการประชุมเจรจาเปิดการค้าเสรีภาคบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ตั้งแต่นั้นปี 2538 เป็นต้นมา มีผลให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services: AFAS) เพื่อจัดข้อจำกัดทางการค้าภาคบริการและเปิดเสรีทางการค้าภาคบริการในประเทศสมาชิกอาเซียนให้มากกว่าข้อตกลง GATS ซึ่งประกอบด้วยการค้าภาคบริการ 7 สาขา คือการค้าบริการด้านธุรกิจ การก่อสร้าง สุขภาพ การขนส่งทางน้ำ เทคโนโลยีสารสนเทศ การท่องเที่ยวและการศึกษา โดยมีรูปแบบการค้าภาคบริการแบบต่างๆ ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การให้บริการแบบข้ามพรมแดน รูปแบบที่ 2 การบริโภคบริการในต่างประเทศ รูปแบบที่ 3 การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการในต่างแดน และรูปแบบที่ 4 การเคลื่อนย้ายบุคลากรเพื่อให้การบริการในรูปแบบที่ 4 นี้จึงได้มีการพิจารณาร่วมกันถึงเสรีแรงงานอาเซียนในทุกสาขาอาชีพและได้บรรลุข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement: MRA) เรียบร้อยแล้ว 7 สาขา อาชีพได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักบัญชี วิศวกร สถาปนิก ช่างสำรวจ (วีรศักดิ์ คุ้มสุรัตน์, 2554 ; สุวรรณ ตุลยวสินพงศ์, 2554)

ผลกระทบของการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อสถาบันอุดมศึกษา จากการเปิดเสรีด้านการค้าและการบริการส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างมากขึ้น และจากการกำหนดให้อาเซียนใช้ภาษาในการทำงานเป็นภาษาอังกฤษ (สมเกียรติ อ่อนวิมล,

2554) ส่อให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็นทั้งในโลกปัจจุบันและอนาคตหลายประเทศในอาเซียนจึงดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยเพิ่มการศึกษาภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศต่างๆ ในอาเซียนสถาบันการศึกษายาบาลในประเทศไทยย่อมได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนควรได้ตระหนักและเตรียมตัวเพื่อความอยู่รอดและการสร้างความก้าวหน้าให้กับการศึกษาพยาบาลให้สามารถเป็นผู้นำในอาเซียนและเป็นผู้นำของภูมิภาคอื่น สิ่งทีนักการศึกษาพยาบาลควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เป็นพื้นฐานต่อการปรับตัวสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ความเข้าใจในกฎบัตรอาเซียนยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน และการวางแผนเตรียมตัวให้สอดคล้องกับอาเซียนดังนี้

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

กฎบัตรอาเซียน คือ ธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบทางกฎหมาย โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร การบริหารงาน จัดระบบการทำงาน และกำหนดกลไก ความร่วมมือกันในกลุ่มประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 จากการลงนามของผู้นำรัฐบาลในการประชุม สดุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2550 และแต่ละประเทศได้ให้สัตยาบันเพื่อให้กฎบัตรอาเซียนมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551 เป็นต้นไป ซึ่งมีสาระสำคัญ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 อารัมภบท: ความเป็นมาของอาเซียน เหตุผลในการทำกฎบัตร การสร้างประชาคมอาเซียนที่ประกอบด้วยสามเสาหลักและการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ส่วนที่ 2 เป้าหมายและกฎระเบียบ

ของอาเซียน: หลักการทางกฎหมาย สมาชิกภาพ องค์กร ความสัมพันธ์ เอกสิทธิ์ทางการทูต การตัดสินใจ การระบข้อพิพาทงบประมาณและการเงิน การบริหาร อัตลักษณ์ สัญลักษณ์ ความสัมพันธ์กับภายนอก และส่วนที่ 3 บทบัญญัติสุดท้าย: บทบัญญัติทั่วไปที่กล่าวถึงพันธกรณีของสมาชิกที่จะปฏิบัติตามกฎบัตรอาเซียน (กฎบัตรอาเซียน, 2551)

ทั้งนี้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้กำหนดไว้ใน

หมวด 1 ข้อย่อยที่ 10 ความว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยผ่านความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแห่งประชาคมอาเซียน

หมวด 10 ข้อย่อยที่ 34 ความว่า “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ”(The working language of ASEAN shall be English)

หมวด 11 ข้อย่อยที่ 36 ความว่า “อาเซียนมีวิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์เดียว ประชาคมเดียว” (One vision, One identity, One community)

หมวด 11 ข้อย่อยที่ 39 ความว่า “วันที่ 8 สิงหาคม เป็นวันอาเซียน” (The eighth of August shall be observed as ASEAN Day)

ข้อมูลเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนดังกล่าวนี้ สถาบันการศึกษาพยาบาลควรมีการเผยแพร่สู่บุคลากรและนักศึกษาเพื่อให้ทุกคนมีความตื่นตัวและสนใจในการแสวงหารายละเอียดเพิ่มเติมด้วยตนเอง

ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย

ในการเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นประชาคมอาเซียน 2558 สืบเนื่องจาก

การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่สิงคโปร์ เมื่อปี 2535 ผู้นำอาเซียนตกลงเห็นชอบให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University) ขึ้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน และส่งเสริมการ

เคลื่อนย้ายระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนจึงเริ่มขึ้นในปี 2538 โดยปัจจุบันมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ในประเทศไทย เมื่อปี 2552 ผู้นำอาเซียนตกลงเห็นชอบให้จัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาเพื่อเสริมสร้างความตระหนักในการเป็นประชาชนอาเซียนผ่านการเรียน การสอน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาและเพื่อประโยชน์ต่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

การประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ในประเทศไทยเมื่อปี 2552 ผู้นำอาเซียนตกลงเห็นชอบในการกำหนดความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างประชาคมอาเซียนโดยกำหนดบทบาทของภาคการศึกษาต่อเสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง โดยเน้นการเรียนรู้หลักประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และสันติภาพ บทบาทของภาคการศึกษาต่อเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยเปิดสอนหลักสูตรวัฒนธรรมอาเซียน ภาษาอาเซียนและเอกลักษณ์อาเซียนในสถานศึกษา บทบาทของภาคการศึกษาต่อเสาหลักด้านเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาทักษะและฝีมือของประชากรอาเซียน เพื่อการยอมรับคุณสมบัติร่วมของอาเซียน พัฒนามาตรฐานวิชาชีพ ชีตความสามารถของบุคคลและสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงาน

สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงได้เตรียมความพร้อมของการจัดการอุดมศึกษาไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยการจัดทำยุทธศาสตร์ดังนี้ (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, 2553)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของบัณฑิตให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล โดยการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาอังกฤษและการประกอบอาชีพข้ามวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษา โดยการพัฒนาอาจารย์ให้มีวุฒิระดับปริญญาเอกและมีตำแหน่งวิชาการระดับ

ศาสตราจารย์เพิ่มมากขึ้น การสร้างองค์ความรู้และการวิจัยที่เป็นเลิศ การเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานสากลและการจัดโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมบทบาทของอุดมศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน โดยพัฒนาความเป็นผู้นำของสถาบันอุดมศึกษาไทยและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

สถาบันการศึกษายาบาลในฐานะส่วนหนึ่งของอุดมศึกษาไทย ควรสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ซึ่งต้องการความร่วมมือจากอาจารย์ทุกคนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างผลงานวิชาการเพื่อพัฒนาสู่ตำแหน่งวิชาการที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อช่วยกันสร้างความเข้มแข็งของอุดมศึกษาไทย

ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services: MRA-N)

รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามในข้อตกลง ยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลเมื่อปี 2549 (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2554) มีสาระสำคัญของข้อตกลงคือ เปิดเสรีให้พยาบาลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด สามารถขอขึ้นทะเบียนเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลในประเทศอาเซียนอื่นได้โดยไม่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ และพยาบาลต่างชาติเหล่านี้ต้องมีใบประกอบวิชาชีพในประเทศของตนเองมาก่อน (Country of Origin) การขอรับใบประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นต้องผ่านการประเมินตามระเบียบของประเทศนั้นๆ และอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานที่กำหนดให้รับผิดชอบ (Nursing Regulatory Authority: NRA) สำหรับประเทศไทยคือ สภาการพยาบาล

การยอมรับคุณสมบัติของพยาบาลวิชาชีพต่างชาติ มีเงื่อนไขว่าต้องสำเร็จการศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพจากสถาบันที่เป็นที่ยอมรับของประเทศนั้นจดทะเบียนและมีใบประกอบวิชาชีพที่ยังมีผลใน

ปัจจุบันมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีต่อเนื่องกันโดยปฏิบัติตามสอดคล้องกับกฎระเบียบในการพัฒนาวิชาชีพ มีใบรับรองว่าไม่เคยทำความผิดอย่างร้ายแรงหรือบกพร่องในด้านมาตรฐาน วิชาชีพและจรรยาบรรณ และมีคุณสมบัติอื่นๆ ตามที่กำหนด เช่น สุขภาพและสมรรถนะทางร่างกายเป็นต้น การปฏิบัติงานของพยาบาลต่างชาติจะอยู่ในความควบคุมดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศนั้นๆ โดยตรง

การเตรียมตัวให้สอดคล้องกับอาเซียน

เมื่อได้ทราบความเป็นมาของอาเซียนและความเคลื่อนไหวของหน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทย ในการเตรียมความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนสถาบันการศึกษายาบาลควรเร่งรีบปรับตัว เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ และปัญหาสำคัญที่วิชาชีพการพยาบาลกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้คือ การขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพและขาดแคลนผู้บริหาร การพยาบาล ดังนั้นสถาบันการศึกษายาบาล ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษายาบาล นักศึกษายาบาล ผู้ปกครองเจ้าของทุนรวมทั้ง ผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถาบันการศึกษา ควรมีการปรับตัวดังนี้

1. ทำความเข้าใจเป้าหมายของอาเซียนให้ชัดเจน โดยการเรียนรู้วัตถุประสงค์ในการรวมกันเป็นอาเซียนและรายละเอียดเกี่ยวกับอาเซียนแต่ละประเทศ และเผยแพร่ความรู้เหล่านี้ให้ทุกคนในสถาบันรับทราบ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นหนึ่งเดียวกันในระดับภูมิภาค เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมของแต่ละประเทศในอาเซียน ยอมรับยกย่อง ความสามารถและความสำเร็จของกันและกันส่งเสริมกันและมุ่งผลประโยชน์ส่วนรวมของภูมิภาคมากกว่าประโยชน์ส่วนตนของแต่ละประเทศ

2. ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการทำงานในระบบใหม่ที่มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และปรับวิธีการบริหารงานโดยให้ความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์เพิ่มมากขึ้น ทั้งด้านการพัฒนาศักยภาพและการจัดสวัสดิการเพื่อหล่อหลอมให้บุคลากรของตนมีสมรรถภาพเหนือกว่าคู่แข่งทั้งในอาเซียน และภายนอก โดยเฉพาะการพัฒนาวุฒิการศึกษาและตำแหน่งวิชาการระดับสูงของอาจารย์ การสร้างผลงานวิชาการ การสร้างองค์ความรู้จากผลงานวิจัย การผลิตนวัตกรรมใหม่ทางการแพทย์ การเพิ่มความสามารถ และประสบการณ์แก่นักศึกษาโดยการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3. สร้างศูนย์ภาษา ที่สนับสนุนการเรียนการสอนด้านภาษาไทย อังกฤษ และภาษาในอาเซียน โดยมีการจัดกิจกรรมที่สร้างความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และสร้างบรรยากาศวิชาการที่มีลักษณะของอาเซียน เช่น การจัดทำวารสารที่เป็นภาษาอังกฤษ จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้มาศึกษาดูงานจากประเทศในอาเซียนได้มีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์แห่งมิตรไมตรีของอาเซียน

4. เปิดสอนหลักสูตรทางการแพทย์ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาในอาเซียนทุกประเทศ โดยสามารถเทียบโอนหน่วยกิตซึ่งกันและกันได้ อาจมีการเชิญอาจารย์พยาบาลที่มีความรู้ความสามารถมาร่วมสอนและให้โอกาสแก่ประเทศอื่นในการเชิญอาจารย์พยาบาลของไทยไปร่วมสอนหรือทำวิจัยร่วมกัน นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับระบบการบริการสุขภาพของประเทศในอาเซียน และระบบการพยาบาลในการให้บริการพยาบาลข้ามวัฒนธรรม

5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาพยาบาลในอาเซียนเพื่อการแลกเปลี่ยนนักศึกษาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ สร้างระบบการทำวิจัยร่วมกันของอาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พัฒนาระบบการเทียบโอนหน่วยกิตของนักศึกษา จัดโปรแกรมการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้

อาจารย์และนักศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้ลักษณะงานและสภาพการทำงานรวมทั้งอัตราค่าตอบแทนของแต่ละประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกเคลื่อนย้ายไปทำงานในอนาคตได้สะดวกยิ่งขึ้น

6. ปรับวิธีการทำงานของทุกคนในสถาบันการศึกษา มีการนำแนวคิดทางธุรกิจมาประยุกต์ใช้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะการทำการตลาดเชิงรุกเพื่อสร้างและขยายโอกาสในการบริการด้านการศึกษาในฐานะสินค้านานาชาติ ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้บริโภคที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกันและมีเป้าหมายในการสร้างความเจริญในภูมิภาคเดียวกัน หรือร่วมมือกันในการสร้างแบรนด์ของตลาดการค้าด้านบริการทางการศึกษาในอาเซียนที่มีลักษณะเฉพาะและโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมที่เอื้ออาทรและกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานต้องมีการปรับตัว เป็นต้น

7. สร้างสินค้าที่เป็นบริการพยาบาลลักษณะเฉพาะของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่มีความแตกต่างจากประเทศอื่นในอาเซียน เช่น สร้างศูนย์การพยาบาลผู้สูงอายุที่ควบคู่กับการดูแลด้านโภชนาการอาหารไทยร่วมกับภาควิชาการดูแลคนไทยหรือสปารูปแบบไทยลักษณะเฉพาะแต่ละภาคโดยการลงทุนเป็นศูนย์สุขภาพขนาดใหญ่เพื่อดึงดูดลูกค้าจากกลุ่มประเทศในอาเซียน

สรุป

ประเทศไทยเป็นผู้ร่วมริเริ่มการจัดตั้งประชาคมอาเซียนตั้งแต่ปี 2510 ซึ่งจะรวมตัวกันอย่างสมบูรณ์ตามกฎหมายอาเซียนในปี 2558 มีผลให้เกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มุ่งหมายให้มีฐานการผลิตร่วมในตลาดเดียว ภาษ้นำเข้าเป็นศูนย์และการเคลื่อนย้ายธุรกิจภาคบริการเป็นไปอย่างเสรี ทุกภาคส่วนในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการบริการจึงควรมีการตื่นตัวและปรับตัวเพื่อการเตรียมพร้อมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การบริการสุขภาพเป็นธุรกิจสำคัญที่จะสร้างโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นในประชาคม

อาเซียนและประเทศสมาชิกประเทศไทยในฐานะผู้นำด้านบริการสุขภาพในกลุ่มประเทศอาเซียนจึงมีโอกาสดีที่จะได้รับประโยชน์อย่างมาก วิชาชีพการพยาบาลซึ่งมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในธุรกิจบริการสุขภาพ จึงควรตื่นตัวและเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาพยาบาลซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการผลิตพยาบาลที่จะสามารถทำงานให้บริการสุขภาพ

ได้ดีในสังคมของอาเซียน ควรรับทราบข้อมูลและความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องเป็นต้นว่า การลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน เมื่อปี 2549 และริเริ่มการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสถาบันเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในประชาคมอาเซียนและสังคมภายนอก

เอกสารอ้างอิง

- กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter). 15 ธันวาคม 2551 from. Retieved www.asean.org. 12 August 2011.
- การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit). (2554). Retieved 8 November from 2011 <http://www.asean.org>.
- ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services). (2549). Retieved 20 October, 2011. www.thaifta.com/thaifta/Home/tabid/36/ctl/Details.
- วีรศักดิ์ ไควสุรัตน์. (2554). *เปิดเสรีแรงงานอาเซียน AEC 2015 มีจริงหรือ? ส่วนงานสารสนเทศและ เผยแพร่ วิชาการสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (องค์การมหาชน)*. คัดลอกมาจาก www.itd.or.th
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2554ก). *อาเซียนกับประเทศไทยและคนไทย, บันทึกอาเซียน, คัดลอกเมื่อ 1, สิงหาคม 2554* จาก www.dailynews.co.th/newstartpage/index.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2554ข). *การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาคกับอนาคตของไทยในอาเซียน, บันทึกอาเซียน, คัดลอก 20 กันยายน 2554*. จาก www.dailynews.co.th/newstartpage/index.
- สุวรรณ ตุลยวสินพงศ์, 2554. *เสรีแรงงานอาเซียน*. มูลนิธิชีววิถี. คัดลอกเมื่อ 9 กันยายน 2554. จาก www.biothai.net/news/9950
- สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2553). *ยุทธศาสตร์ อุดมศึกษาไทย ในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพมหานคร: บางกอกบลิ๊ก.